

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyně **J. L.**, zast. Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem Praha 2, nám. I. P. Pavlova 3, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 11 Az 53/2004 - 19 ze dne 28. 2. 2005,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v záhlaví citovaný rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č.j. OAM–2103/VL-20-ZA05-2004, ze dne 17. 8. 2004. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovatelce udělen azyl v České republice z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Městský soud v Praze se ztotožnil se závěry správního orgánu, že stěžovatelkou uváděné důvody žádosti o azyl spočívají jednak v ekonomických problémech v zemi původu, jednak ve snaze o legalizaci pobytu na území ČR, neboť nemá žádné doklady. Ekonomické důvody však nelze považovat za zákonné důvody udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu, nebylo-li prokázáno, že nepříznivá ekonomická situace byla vyvolána některým z důvodů zde taxativně

vyjmenovaných. Namítá-li stěžovatelka nedostatečně zjištěný stav věci, resp. nedostatečné posouzení její tíživé situace správním orgánem (pokročilé těhotenství, finanční problémy), konstatuje Městský soud v Praze, že tyto důvody nelze považovat za zvláštního zřetele hodné ve smyslu ust. § 14 zákona o azylu. Na udělení azylu z humanitárních důvodů není právní nárok a jeho posouzení je věcí volného uvážení správního orgánu. Důvodnou soud nakonec neshledal ani námitku nedostatečného posouzení otázky překážky vycestování podle ust. § 91 zákona o azylu. Městský soud v Praze na podkladě materiálů shromážděných o zemi původu žalobkyně správním orgánem žádné cit. ustanovením vypočtené důvody vztažení překážky vycestování neshledal. Žalobu z výše uvedených důvodů podle ust. 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

Podanou kasační stížností brojí stěžovatelka zejména proti rozhodnutí správního orgánu podle ust. § 14 zákona o azylu, jakož i proti způsobu přezkoumání tohoto rozhodnutí soudem. Podle názoru stěžovatelky žalovaný řádně nezdůvodnil, proč důvody, které uvedla ve své žádosti, nejsou důvody zvláštního zřetele hodné ve smyslu ust. § 14 zákona o azylu, zejm. s ohledem na to, co by stěžovatelku čekalo po návratu domů. Žalovaný opřel své rozhodnutí pouze o její vlastní výpovědi a o zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Číně za rok 2003 a zprávy Ministerstva zahraničních věcí ČR. Tyto jsou však zcela obecné. Zohledněny naopak nebyly zprávy nezávislých organizací jako A. I. o stavu dodržování lidských práv v Číně. Městský soud v Praze se tak podle stěžovatelky nedostatečně zabýval tím, zda správní uvážení žalovaného nepřekročilo meze zákona a zda jej žalovaný nevyložil příliš úzce. Je totiž otázkou, zda není možné za určitých okolností posoudit ekonomické důvody žádosti o azyl jako důvody humanitární. Ve svých výpovědích stěžovatelka vyjádřila konkrétní obavu z možných následků svého návratu do Čínské lidové republiky. Spolu se svým dítětem by se ocitla v naprosto neřešitelné situaci bez možnosti obživy, to vše v důsledku nezodpovědného chování svého manžela, který propadl hazardním hrám. Rozsudek Městského soudu v Praze považuje nakonec za nepřezkoumatelný ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť se zde pouze konstatuje, že stěžovatelkou uvedené okolnosti nenaplňují podmínky ust. § 12 zákona o azylu, ani nepředstavují naplnění dalších podmínek uvedených v ust. § 13 a § 14 zákona o azylu. Tyto své závěry přitom soud nijak neodůvodnil. Žádá proto Nejvyšší správní soud, aby napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 26. 4. 2005 popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Namítá-li stěžovatelka, že jí nebyl udělen azyl podle ust. § 14 zákona o azylu, konstatuje správní orgán, že na udělení azylu z humanitárních důvodů není subjektivní právní nárok a jeho udělení, či neudělení je věcí absolutně volné úvahy správního orgánu. Subjektivní oprávnění žadatele na udělení azylu z humanitárních důvodů neexistuje, a neudělením humanitárního azylu tudíž nemůže být žadatel ve svých právech zkrácen. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje na správní spis, zejm. na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil tyto pro posouzení věci rozhodné skutečnosti: Dne 7. 6. 2004 podala stěžovatelka žádost o udělení azylu na území České republiky, kterou odůvodnila tím, že si manžel půjčil v zemi původu hodně peněz na hazardní hry a dluh nemají jak splatit. V ČR chce vydělat peníze. O azyl žádá ve snaze legalizovat

si zde pobyt, neboť nemá platné doklady. Pohovor k žádosti o udělení azylu byl se stěžovatelkou proveden dne 13. 7. 2004 v pobytovém středisku Zastávka u Brna na žádost stěžovatelky v jazyce čínském za přítomnosti tlumočníka. Zde stěžovatelka uvedla, že do ČR přijela dne 3. 6. 2004 a hned 7. 6. 2004 požádala o azyl. O pracovní vízum nežádala, neboť v Číně nic takového nemají. Pas jí byl odcizen v Moskvě „čínským bosem“, který zajišťoval její cestu do Evropy, od té doby cestuje ilegálně. Původní cílovou zemí stěžovatelky byla Itálie, kde měla pracovat jako šička. Cestou zjistila, že je těhotná. V ČR chce proto počkat, až se jí narodí dítě, a pak si hodlá najít práci za pomoci svých krajanů, kterých je zde dost. Potíže se státními orgány v Číně neměla, o politice se dozvěděla jen když chodila do školy, jinak se o ni nezajímala. Do Číny se vrátit nemůže, protože její domácnost dluží lidem hodně peněz a věřitelé by je po nich mohli vymáhat násilně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti, avšak dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatelka napadá rozsudek Městského soudu v Praze z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Na rozdíl od žaloby zde zaměňuje dva právní instituty, a to tzv. humanitární azyl podle ust. § 14 zákona o azylu na straně jedné a institut překážek vycestování podle ust. § 91 cit. zákona na straně druhé. Dle jejího přesvědčení jak správní orgán, tak i soud nesprávně posoudily otázku aplikace ust. § 14 zákona o azylu, neboť okolnosti zvláštního zřetele hodné, odůvodňující udělení azylu podle cit. ustanovení, jsou podle ní v jejím případě naplněny. Současně má stěžovatelka za to, že jí v případě návratu do země původu hrozí extrémně tíživá životní situace a v podstatě se tak domáhá, aby na ni byla vztažena překážka vycestování podle ust. § 91 zákona o azylu. Tyto námitky posoudil Nejvyšší správní soud jako důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst 1 písm. a) s. ř. s., tzn. jako nesprávné posouzení právní otázky soudem. V tvrzeném nedostatku podkladu pro rozhodnutí správního orgánu pak Nejvyšší správní soud spatřoval důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech.

K důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. uvádí Nejvyšší správní soud následující: Jak již dříve tento soud judikoval, smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55). Ve stejném duchu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, podle kterého samotné správní rozhodnutí podle ust. § 14 zákona o azylu podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry.

V daném případě vycházel žalovaný z výpovědí stěžovatelky na podkladě informací, resp. zpráv Ministerstva zahraničních věcí ČR, Velvyslanectví ČR v Pekingu a Ministerstva zahraničí USA, vypovídajících o situaci v Čínské lidové republice. Tyto jsou standardními podklady pro vydání správního rozhodnutí v azylovém řízení. Skutečnosti tvrzené stěžovatelkou (těhotenství, finanční potíže) byly tedy žalovanému známy, neposoudil je však jako natolik závažné, aby odůvodňovaly udělení azylu z humanitárních důvodů. Byť Nejvyšší správní soud přisvědčuje stěžovatelce, že odůvodnění správního, jakož i soudního rozhodnutí v tomto smyslu jsou poněkud lakonická, musí současně konstatovat, že podle jeho názoru byly premisy úsudku žalovaného zjištěny řádným procesním postupem, že jeho rozhodnutí není v rozporu s pravidly logického usuzování a neodporuje ani zákazu libovůle ve správním rozhodování.

Jen jako poznámku obiter dictum, zejména v reakci na vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti (absolutní volná úvaha správního orgánu), nicméně Nejvyšší správní soud na tomto místě poukazuje ještě na jeden svůj judikát publikovaný ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 739/2006, podle kterého i když správní orgán rozhoduje na základě absolutně volné správní úvahy, musí být jeho rozhodnutí přezkoumatelné a musí být zřejmé, že z mezí a hledisek správního uvážení nevybočil. I v těchto případech musí správní orgán respektovat *stanovené procesní postupy* i *elementární právní principy správního rozhodování*. Nezákonnost takovéhoto rozhodnutí pak může spočívat mj. v překročení nebo zneužití stanovených mezí správního uvážení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.) nebo může být způsobena jiným porušením procesních předpisů. Účastníci jsou tím limitováni při formulaci žalobních bodů správní žaloby, *nikoliv* však *vyloučeni ze soudní ochrany* (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2004, č. j. 3 As 24/2004 - 79). Závěr žalovaného, že neudělením humanitárního azylu nemůže být žadatel ve svých právech zkrácen, je proto chybný.

Co se týká aplikace ust. § 91 zákona o azylu, lze na základě tohoto ustanovení vztáhnout překážku vycestování na žadatele o azyl tehdy, pokud by byl nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti. Ani Nejvyšší správní soud nedospěl k závěru, že by stěžovatelka v případě svého návratu do země původu byla ohrožena některou z výše popsaných skutečností. Její život ani svoboda by nebyly ohroženy z důvodů zde vypočtených; nehrozí jí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu ze strany státních orgánů, její život by nebyl ohrožen v důsledku válečného konfliktu. Splněna pak není ani žádná z ostatních podmínek výše vypočtených.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že neshledal naplnění stížního důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatelka dále namítá nedostatečně zjištěný podklad pro rozhodnutí žalovaného podle ust. § 14 zákona o azylu, zejména s ohledem na stav dodržování lidských práv v Čínské lidové republice. Jelikož tuto výtku vůči své vlasti vznáší stěžovatelka v kasační stížnosti poprvé od zahájení správního řízení (pomine-li Nejvyšší správní soud jistý rozpor takového

tvrzení s výpovědí podanou v průběhu pohovoru k žádosti o udělení azylu – potíže se státními orgány jsem neměla; o politiku jsem se nezajímala), jedná se o skutečnost, kterou stěžovatelka uplatnila poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí ve smyslu ust. § 109 odst. 4 s. ř. s., a Nejvyšší správní soud k ní proto nepřihlížel. Ani důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) tudíž naplněn není.

Co se nakonec týká tvrzené nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu, ani tato námitka není důvodná. Městský soud v Praze se postupně vypořádal se všemi žalobními námitkami, přičemž je z jeho odůvodnění zřejmé, které skutečnosti vzal za prokázané, jakož i jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení a z jakých důvodů konečně podanou žalobu zamítl. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v daném případě není naplněn ani důvod kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadený rozsudek Městského soudu v Praze netrpí vadami podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) ani d) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

S přihlédnutím k ust. § 78b odst. 1 zákona o azylu, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně 31. května 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu